

**A CAPABILITY STUDY OF WATER USERS' ORGANIZATIONS
IN WATER MANAGEMENT: A CASE STUDY OF
MAE – TAENG IRRIGATION PROJECT**

CHUTIWAN SITILERT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE (ENVIRONMENTAL
PLANNING FOR COMMUNITY AND RURAL DEVELOPMENT)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2003**

**ISBN 974-04-3870-9
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY**

การศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการน้ำโดยองค์กรผู้ใช้น้ำ กรณีศึกษา องค์กรผู้ใช้น้ำในเขต
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (A CAPABILITY STUDY OF
WATER USERS' ORGANIZATIONS IN WATER MANAGEMENT: A CASE
STUDY OF MAE – TAENG IRRIGATION PROJECT)

ชุติวรรณ สิทธิเลิศ 4337251 ENRD/M

วท.ม. (การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: กัมปนาท ภัคติกุล, Ph.D. (Civil and Environmental
Engineering), อนุชาติ พวงสำลี, Ph.D. (Human Ecology), ยศ สันตสมบัติ, Ph.D.
(Anthropology), ไพฑูรย์ พะลายะสุด, M.S. (Irrigation Science)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยภาคสนาม เพื่อทำความเข้าใจวิถีคิด การจัดองค์กรและเครื่องมือ
ที่ใช้ในการจัดการน้ำขององค์กรผู้ใช้น้ำ ใช้การศึกษาองค์กรในมิติที่เป็นระบบเปิดและศึกษาศักยภาพผ่านกิจกรรมพื้นฐานทางชลประทาน 5 ประการ ได้แก่ การได้น้ำชลประทานใช้ การ
จัดสรรน้ำ การบำรุงรักษา การระดมแรงงานและทรัพยากร และการจัดการความขัดแย้ง โดย
เลือกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานโซนที่ 2 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เก็บข้อมูลโดย
การสำรวจพื้นที่ศึกษา การสัมภาษณ์ เชิงลึกและการสัมภาษณ์ระดับกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรผู้ใช้น้ำมีวิถีคิดในการจัดการน้ำที่มีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการผลิตและชนิดพืช ไม่มีความแตกต่างตามลักษณะการถือครองที่ดิน ซึ่งเป็นวิถีคิดที่ขึ้นอยู่กับวิธีการจัดสรรน้ำของโครงการชลประทาน การจัดองค์กรผู้ใช้น้ำจึงมีลักษณะเป็นทางการ และสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในการจัดองค์กรผู้ใช้น้ำในระบบเหมืองฝาย ซึ่งเป็นองค์กรในรูปแบบเก่า อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาถึงกิจกรรมพื้นฐานทางชลประทานขององค์กรผู้ใช้น้ำแล้ว พบว่า องค์กรผู้ใช้น้ำมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดการน้ำเองได้ ในขณะที่เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการน้ำได้แก่ ศีลธรรมในจิตใจ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้องค์กรผู้ใช้น้ำเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำกับโครงการชลประทานทุกขั้นตอน โดยเสริมสร้างศักยภาพที่มีอยู่แล้วให้มีเข้มแข็งมากขึ้น และเตรียมกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อถ่ายโอนอำนาจบริหารจัดการน้ำให้องค์กรผู้ใช้น้ำต่อไป

A CAPABILITY STUDY OF WATER USERS' ORGANIZATIONS IN WATER MANAGEMENT: A CASE STUDY OF MAE-TAENG IRRIGATION PROJECT.

CHUTIWAN SITTILERT 4337251 ENRD/M

M.Sc. (ENVIRONMENTAL PLANNING FOR COMMUNITY AND RURAL DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORS: KAMPANAD BHAKDTIKUL, Ph.D. (CIVIL AND ENVIRONMENTAL ENGINEERING), ANUCHAT POUNGSOMLEE, Ph.D. (HUMAN ECOLOGY), YOS SANTASOMBAT, Ph.D. (ANTHROPOLOGY), PAITON PALAYASOOT, M.S. (IRRIGATION SCIENCE)

ABSTRACT

This field research study was done to understand ideas, social organization and implements that water users' organizations use to manage water. It was conducted by studying organizations as an open system and studying their capability through five basic activities of irrigation i.e. water usage, water allocation, system maintenance, labor and resource mobilization, and conflict management. The sample group was the Water Administration Group, Zone 2. Data were collected by surveying, in-depth interview and group discussion.

Resulted revealed that a water users' organization had different ideas in water management according to the objectives of production and type of crop, but had no different ideas in types of land ownership because those ideas depend on water allocation from each irrigation project. As a consequence, the social organization had more formal aspects and reflected the different organizations in the Muang – Fai system and were related to the old water users' organizations. The basic activities of irrigation revealed that the organization had the capability to manage water by themselves, while their implementation of water management was a sense of ethics and conscience.

These findings suggested that irrigation projects should allow water users' organizations to participate in water management at every step and supporting the capability of those existing to become more empowered, including establishing strategies to move water management over to water users' organizations in the future.

KEY WORDS: IRRIGATION / WATER USERS' ORGANIZATIONS / WATER MANAGEMENT

173 P. ISBN 974-04-3870-9